

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

12 mai 2011 *

În cauza C-391/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas (Lituania), prin decizia din 8 septembrie 2009, primită de Curte la 2 octombrie 2009, în procedura

Malgožata Runevič-Vardyn,

Łukasz Paweł Wardyn

împotriva

Vilniaus miesto savivaldybės administracija,

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija,

Valstybinė lietuvių kalbos komisija,

* Limba de procedură: lituaniana.

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul J.N. Cunha Rodrigues, președinte de cameră, domnii A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Löhmus și A. Ó Caoimh (raportor), judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,
grefier: doamna R. Șereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 septembrie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru doamna Runevič-Vardyn și domnul Wardyn, de E. Juchnevičius și de Ł. Wardyn, avokatai;
- pentru guvernul lituanian, de domnul D. Kriaučiūnas și de doamna V. Balčiūnaitė, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek, în calitate de agent;
- pentru guvernul eston, de domnul L. Uibo și de doamna M. Linntam, în calitate de agenți;

- pentru guvernul leton, de doamnele K. Drēviņa și Z. Rasnača, în calitate de agenți;

- pentru guvernul polonez, de domnii M. Szpunar și M. Jarosz, în calitate de agenți;

- pentru guvernul portughez, de domnii L. Fernandes și P.M. Pinto, în calitate de agenți;

- pentru guvernul slovac, de doamna B. Ricziová, în calitate de agent;

- pentru Comisia Europeană, de doamnele D. Maidani și A. Steiblytė, precum și de domnul J. Enegren, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 16 decembrie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 18 TFUE și 21 TFUE, precum și a articolului 2 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică (JO L 180, p. 22, Ediție specială, 20/vol. 1, p. 19).

- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între un resortisant lituanian, doamna Malgožata Runevič-Vardyn, și soțul acesteia, un resortisant polonez, domnul Łukasz Paweł Wardyn, pe de o parte, și Vilniaus miesto savivaldybės administracija („administrația municipală Vilnius”), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija („Ministerul Justiției din Republica Lituaniană”), Valstybinė lietuvių kalbos komisija („Comisia națională pentru limba lituaniană”) și Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius (serviciul de stare civilă din cadrul departamentului juridic al administrației municipale Vilnius, denumit în continuare „serviciul de stare civilă din Vilnius”), pe de altă parte, cu privire la refuzul exprimat de acesta din urmă de a modifica numele de familie și prenumele reclamantilor din acțiunea principală, astfel cum figurează în actele de stare civilă eliberate de acest serviciu.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

- 3 Considerentele (12) și (16) ale Directivei 2000/43 prevăd:

„(12) În vederea dezvoltării unor societăți democratice și tolerante, care să permită participarea tuturor persoanelor, fără deosebire de rasă sau origine etnică, acțiunile specifice privind discriminarea bazată pe rasă sau origine etnică trebuie să depășească accesul la activități desfășurate ca angajat sau ca persoană independentă și să acopere domenii precum educația, protecția socială,

inclusiv securitatea socială și sănătatea, avantajele sociale și accesul la bunuri și servicii, precum și furnizarea acestora.

[...]

(16) Este important ca toate persoanele fizice să fie protejate împotriva discriminării pe baza rasei sau originii etnice. [...]"

4 Potrivit articolului 1 din Directiva 2000/43, „[s]copul prezentei directive este de a stabili un cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau originii etnice, în vederea punerii în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament”.

5 Articolul 2 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din această directivă prevede:

„(1) În sensul prezentei directive, principiul egalității de tratament înseamnă că nu se face o discriminare directă sau indirectă pe baza rasei sau originii etnice.

(2) În sensul alineatului (1):

[...]

(b) se consideră că are loc o discriminare indirectă atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră pune o persoană, de o anumită rasă sau origine etnică, într-o situație specială dezavantajoasă, în comparație cu alte persoane, în afară de cazul în care acea dispoziție, criteriu sau practică se justifică obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt corespunzătoare și necesare.”

- 6 Articolul 3 alineatul (1) din directiva menționată definește domeniul de aplicare al acesteia după cum urmează:

„În limitele competențelor conferite Comunității, prezenta directivă se aplică tuturor persoanelor, atât din sectorul public, cât și din cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea ce privește:

- (a) condițiile de acces la locurile de muncă, activități independente sau autonome, inclusiv criteriile de selecție și condițiile de recrutare, indiferent care este ramura de activitate și avându-se în vedere toate nivelurile ierarhiei profesionale, inclusiv promovarea;
- (b) accesul la toate tipurile și la toate nivelurile de orientare profesională, formare profesională, perfecționare și recalificare, inclusiv experiența practică de lucru;
- (c) condițiile de angajare și condițiile de muncă, inclusiv concedierile și remunerarea;
- (d) afilierea la și angajarea într-o organizație a lucrătorilor sau patronatului sau în orice organizație ai cărei membri aparțin unei anumite profesii, inclusiv beneficiile oferite de asemenea organizații;
- (e) protecția socială, inclusiv securitatea socială și îngrijirea medicală;

(f) avantajele sociale;

(g) educația;

(h) accesul la bunuri și servicii și furnizarea acestora, la dispoziția publicului, inclusiv în ceea ce privește locuința.”

Reglementarea națională

Constituția

- 7 Articolul 14 din Constituția lituaniană prevede că limba oficială este limba lituaniană.

Codul civil

- 8 Articolul 2.20 alineatul 1 din Codul civil lituanian (denumit în continuare „Codul civil”) prevede că „orice persoană beneficiază de dreptul la nume. Acest drept la nume înglobează dreptul la un nume de familie, la unul sau la mai multe prenume și la un pseudonim”.

9 Articolul 3.31 din Codul civil prevede:

„Fiecare dintre soți are dreptul de a păstra numele de familie pe care l-a avut până la căsătorie, să își aleagă numele de familie al soțului ca nume de familie comun sau să aleagă să aibă un nume dublu format prin adăugarea numelui soțului său la propriul nume.”

10 Articolul 3.281 din Codul civil prevede că actele de stare civilă sunt înregistrate, reconstituite, modificate, completate sau corectate în conformitate cu normele care reglementează starea civilă promulgate de ministrul justiției.

11 Articolul 3.282 din Codul civil prevede că „mențiunile care figurează în actele de stare civilă trebuie să fie efectuate în limba lituaniană. Prenumele, numele de familie și toponimele sunt înscrise în conformitate cu normele limbii lituaniene”.

Normele care reglementează starea civilă

12 Punctul 11 din Decretul nr. IR-294 al ministrului justiției din 22 iulie 2008 referitor la confirmarea normelor care reglementează starea civilă (Žin., 2008, n° 88-3541) prevede că mențiunile actelor de stare civilă sunt înscrise în limba lituaniană.

Normele privind cărțile de identitate și pașapoartele

- 13 Legea nr. IX-577 din 6 noiembrie 2001 privind cărțile de identitate (Žin., 2001, n° 97-3417), astfel cum a fost modificată (Žin., 2008, n° 76-3007), și Legea nr. IX-590 din 8 noiembrie 2001 privind pașapoartele (Žin., 2001, n° 99-3524), astfel cum a fost modificată (Žin., 2008, n° 87-3466), prevăd că datele care figurează pe cartea de identitate și pe pașaport trebuie înscrise în caractere lituaniene.
- 14 Decretul nr. I-1031 al Consiliului Suprem lituanian din 31 ianuarie 1991 privind înscrierea numelor de familie și a prenumelor în pașapoartele cetățenilor din Republica Lituania (Žin., 1991, n° 5-132) prevede la punctele 1-3:

„1. Înscrierea pe un pașaport al unui cetățean din Republica Lituania a numelor de familie și a prenumelor se efectuează cu caractere lituaniene conform mențiunilor în limba lituaniană care figurează în pașaportul sau în orice alt act de identitate deținut de persoana interesată pe baza căruia îi este eliberat pașaportul.

2. Înscrierea într-un pașaport al unui cetățean din Republica Lituania a numelor de familie și a prenumelor persoanelor de altă origine decât cea lituaniană se efectuează cu caractere lituaniene. La cererea scrisă a persoanei interesate și potrivit modalităților stabilite, prenumele și numele de familie ale acestuia se transcriu:

- a) fie fonetic și fără aplicarea regulilor de gramatică (cu alte cuvinte, fără nicio desinență lituaniană),

- b) fie fonetic și cu aplicarea regulilor de gramatică (cu alte cuvinte, prin adăugarea desinențelor lituaniene).

3. Prenumele și numele de familie ale oricărei persoane care a deținut cetățenia unui alt stat pot fi înscrise conform mențiunilor care figurează pe pașaportul de cetățean eliberat de celălalt stat menționat sau pe orice alt document cu aceeași valoare.”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 15 Doamna Runevič-Vardyn, reclamanta din acțiunea principală, născută la 20 martie 1977 la Vilnius, este resortisant lituanian. Potrivit informațiilor furnizate Curții, aceasta face parte din minoritatea poloneză din Republica Lituania, dar nu deține cetățenia poloneză.
- 16 Ea declară că părinții săi i-au dat prenumele polonez „Małgorzata” și numele de familie al tatălui său, „Runiewicz”.
- 17 Potrivit deciziei de trimitere, certificatul de naștere al reclamantei din acțiunea principală, eliberat la 14 iunie 1977, menționează că prenumele și numele de familie ale acesteia din urmă au fost înscrise în forma lituaniană, și anume „Małgozata Runevič”. Același prenume și același nume de familie figurează într-un nou certificat de naștere eliberat reclamantei din acțiunea principală la 9 septembrie 2003 de serviciul de stare civilă din Vilnius, precum și în pașaportul lituanian eliberat de autoritățile competente la 7 august 2002.

- 18 Potrivit observațiilor reclamantilor din acțiunea principală, certificatul de naștere întocmit la 14 iunie 1977 era redactat cu caractere chirilice, în timp ce acela din 9 septembrie 2003 folosea alfabetul latin, prenumele și numele de familie ale reclamantei din acțiunea principală figurând sub forma „Malgożata Runevič”.
- 19 Reclamanta din acțiunea principală susține de asemenea că un certificat de naștere polonez i-a fost eliberat la 31 iulie 2006 de serviciul de stare civilă al orașului Varșovia. În acest certificat polonez, prenumele și numele de familie ale acesteia ar fi menționate potrivit normelor de grafie poloneze, și anume „Małgorzata Runiewicz”. Reclamantii din acțiunea principală constată că autoritățile competente poloneze au eliberat de asemenea un certificat de căsătorie în care numele lor de familie și prenumele sunt transcrise conform normelor de grafie poloneze.
- 20 După ce a locuit și a lucrat în Polonia un anumit timp, reclamanta din acțiunea principală s-a căsătorit, la 7 iulie 2007, cu reclamantul din acțiunea principală. În certificatul de căsătorie, emis de serviciul de stare civilă din Vilnius, „Łukasz Paweł Wardyn” este transcris sub forma „Lukasz Pawel Wardyn” – alfabetul latin fiind utilizat fără vreo modificare de diacritice –, în timp ce numele soției sale figurează sub forma „Malgożata Runevič-Vardyn” – aceasta însemnând că doar caracterele lituaniene, care nu cuprind litera „W”, au fost utilizate, inclusiv pentru adăugarea numelui de familie al soțului la numele său.
- 21 Din dosarul transmis Curții reiese că reclamantii din acțiunea principală locuiesc în prezent, cu fiul lor, în Belgia.
- 22 La 16 august 2007, reclamanta din acțiunea principală a depus la serviciul de stare civilă din Vilnius o cerere prin care urmărea ca prenumele și numele său de familie, astfel cum figurează în certificatul de naștere, respectiv „Malgożata Runevič”, să fie modificate în „Małgorzata Runiewicz” și ca prenumele și numele său de familie, astfel

cum figurează în certificatul de căsătorie, respectiv „Malgożata Runevič-Vardyn”, să fie modificate în „Małgorzata Runiewicz-Wardyn”.

- 23 În răspunsul său din 19 septembrie 2007, serviciul de stare civilă din Vilnius a informat-o pe reclamanta din acțiunea principală că, în temeiul reglementării naționale aplicabile, nu este posibil să modifice mențiunile care figurează în actele de stare civilă respective.
- 24 Reclamanții din acțiunea principală au formulat o acțiune la instanța de trimitere.
- 25 În decizia sa, instanța de trimitere face referire la diferitele argumente înaintate de reclamanții din acțiunea principală în susținerea acestei acțiuni. În privința reclamanțului, aceasta constată că, în opinia lui, refuzul autorităților lituaniene de a transcrie, în certificatul de căsătorie, prenumele sale sub o formă care să respecte normele de grafie poloneze constituie o discriminare împotriva unui cetățean al Uniunii care a încheiat o căsătorie în alt stat decât statul său de origine. În cazul în care căsătoria ar fi avut loc în Polonia, prenumele sale ar fi fost înregistrate în certificatul de căsătorie utilizând aceeași grafie precum cea care figurează în certificatul său de naștere. Întrucât litera „W” nu există oficial în alfabetul lituanian, reclamantul din acțiunea principală se întreabă de ce grafia originală a numelui său de familie a fost menținută de autoritățile lituaniene, în timp ce aceea a prenumelor sale a fost modificată.
- 26 Instanța de trimitere constată de asemenea că serviciul de stare civilă din Vilnius și celelalte părți interesate s-au opus cererii reclamanților din acțiunea principală prin care se solicita obligarea acestora să modifice mențiunile care figurează în actele de stare civilă.

- 27 Din decizia de trimitere reiese că, la 21 octombrie 1999, Curtea Constituțională a pronunțat o decizie privind compatibilitatea cu Constituția a deciziei din 31 ianuarie 1991 a Consiliului Suprem referitoare la redactarea prenumelor și a numelor de familie în pașapoartele cetățenilor lituanieni. Această instanță a declarat că, într-un pașaport, prenumele și numele de familie ale unei persoane trebuie să fie redactate potrivit normelor de grafie ale limbii oficiale naționale, astfel încât să nu pună în discuție statutul constituțional al acestei limbi.
- 28 Apreciind că nu îi este posibil să răspundă în mod clar problemelor ridicate de litigiul cu care este sesizat, în lumina, în special, a articolelor 18 TFUE și 21 TFUE, precum și a articolului 2 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/43, Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) În lumina reglementării cuprinse în Directiva 2000/43 [...], articolul 2 alineatul (2) litera (b) din această directivă trebuie interpretat în sensul că se interzice statelor membre să practice o discriminare indirectă a persoanelor în temeiul apartenenței lor etnice atunci când o reglementare națională prevede că prenumele și numele de familie ale persoanelor pot fi înscrise în actele de stare civilă numai prin folosirea caracterelor limbii naționale?
- 2) În lumina reglementării cuprinse în Directiva 2000/43 [...], articolul 2 alineatul (2) litera (b) din această directivă trebuie interpretat în sensul că se interzice statelor membre să practice o discriminare indirectă a persoanelor în temeiul apartenenței lor etnice atunci când o reglementare națională prevede că prenumele și numele de familie ale persoanelor de altă origine națională sau cetățenie se înscriu în actele de stare civilă cu caractere latine, fără utilizarea semnelor diacritice, a ligaturilor sau a altor modificări aduse literelor alfabetului latin care se folosesc în alte limbi?

- 3) Articolul [21] alineatul (1) [TFUE], potrivit căruia orice cetățean al Uniunii are dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, și articolul [18] primul paragraf [TFUE], care interzice discriminarea pe motiv de cetățenie sau naționalitate, trebuie interpretate în sensul că interzic statelor membre să prevadă în cuprinsul unei reglementări naționale că prenumele și numele de familie ale persoanelor pot fi înscrise în actele de stare civilă numai prin folosirea caracterelor limbii naționale?
- 4) Articolul [21] alineatul (1) [TFUE], potrivit căruia orice cetățean al Uniunii are dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, și articolul [18] primul paragraf [TFUE], care interzice discriminarea pe motiv de cetățenie sau naționalitate, trebuie interpretate în sensul că interzic statelor membre să prevadă în cuprinsul unei reglementări naționale că prenumele și numele de familie ale persoanelor de altă origine națională sau cetățenie se înscriu în actele de stare civilă cu caractere latine, fără utilizarea semnelor diacritice, a ligaturilor sau a altor modificări aduse literelor alfabetului latin care se folosesc în alte limbi?”

Cu privire la admisibilitatea celei de a doua și a celei de a patra întrebări preliminare

- 29 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că guvernul lituanian propune Curții să respingă a doua și a patra întrebare preliminară ca fiind inadmisibile. În opinia acestui guvern, instanța de trimitere este sesizată cu o acțiune privind cele două cereri ale reclamantei din acțiunea principală privind certificatele sale de naștere și de căsătorie și nu cu o acțiune a reclamantului din acțiunea principală privind certificatul acestuia de căsătorie. În aceste împrejurări, întrebările privind transcrierea prenumelor reclamantului din acțiunea principală nu ar fi legate de o problemă concretă pe care instanța de trimitere ar fi chemată să o soluționeze. Curtea ar trebui, prin urmare, să

refuze să se pronunțe cu privire la aceste întrebări, interpretarea dreptului Uniunii astfel solicitată neavând niciun raport cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale.

- 30 În această privință, trebuie amintit că, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale instituite prin articolul 267 TFUE, revine numai instanței naționale sesizate cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată competența să aprecieze, în raport cu particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinenta întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (a se vedea în special Hotărârea din 15 decembrie 1995, *Bosman*, C-415/93, Rec., p. I-4921, punctul 59, și Hotărârea din 12 octombrie 2010, *Rosenblatt*, C-45/09, Rep., p. I-9391, punctul 32).
- 31 Pe de altă parte, potrivit jurisprudenței Curții, articolul 267 TFUE instituie o procedură necontencioasă care prezintă caracterul unui incident apărut în cursul unui litigiu aflat pe rolul instanței naționale, părțile din acțiunea principală fiind doar invitate să își prezinte observațiile în cadrul juridic trasat de instanța respectivă. În acest context, Curtea a subliniat că, prin expresia „părți în cauză”, articolul 23 alineatul (1) din Statutul Curții de Justiție vizează acele părți care au această calitate în litigiul aflat pe rolul instanței naționale (a se vedea în special Hotărârea din 1 martie 1973, *Bollmann*, 62/72, Rec., p. 269, punctul 4, precum și Ordonanța din 12 septembrie 2007, *Satakunnan Markkinapörssi și Satamedia*, C-73/07, Rep., p. I-7075, punctul 11).
- 32 Din informațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că acțiunea cu care aceasta este sesizată a fost formulată de cei doi reclamanți din acțiunea principală și nu numai de reclamanta din acțiunea principală, iar reclamanții menționați au sugerat instanței de trimitere posibilitatea de a adresa întrebări Curții. Aceste întrebări priveau atât refuzul de a modifica numele de familie și prenumele reclamantei din acțiunea principală, cât și modificarea transcrierii prenumelor reclamantului din acțiunea principală, astfel cum figurau acestea în actele de stare civilă care le-au fost eliberate de autoritățile competente lituaniene. Întrebările preliminare adresate de această instanță în exercitarea competenței exclusive care îi este conferită la articolul 267

TFUE, precum și raționamentul expus în decizia sa de trimitere vizează situația ambilor reclamânți din acțiunea principală.

- 33 Desigur, având în vedere misiunea conferită Curții prin articolul 267 TFUE, aceasta a apreciat că nu se poate pronunța asupra unei întrebări adresate de o instanță națională atunci când este evident că interpretarea sau aprecierea validității unei norme de drept al Uniunii, solicitată de instanța națională, nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale (a se vedea printre altele Hotărârea din 26 octombrie 1995, Furlanis, C-143/94, Rec., p. I-3633, punctul 12).
- 34 Cu toate acestea, ținând seama de informațiile cuprinse în decizia de trimitere, în special cele care figurează la punctul 26 din prezenta hotărâre, și de definirea de către instanța de trimitere a obiectului și a întinderii litigiului aflat pe rolul acesteia, nu rezultă în mod vădit că interpretarea normelor dreptului Uniunii solicitată de acesta nu are niciun raport cu realitatea și cu obiectul litigiului menționat.
- 35 În consecință, a doua și a patra întrebare adresate trebuie să fie considerate ca fiind admisibile.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a doua întrebare

- 36 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 2 alineatul (2)

litera (b) din Directiva 2000/43 se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în temeiul unei reglementări naționale care prevede că numele de familie și prenumele unei persoane pot fi transcrise în actele de stare civilă din acest stat numai sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale, să modifice transcrierea numelui de familie și a prenumelui unei persoane, astfel încât acestea să trebuiască să fie transcrise numai prin folosirea caracterelor limbii naționale, fără semnele diacritice, ligaturile sau orice alte modificări aduse literelor alfabetului latin care se folosesc în alte limbi.

37 Guvernele lituanian, ceh, eston, polonez și slovac, precum și Comisia Europeană susțin că normele naționale referitoare la întocmirea actelor de stare civilă nu fac parte din domeniul de aplicare al Directivei 2000/43, astfel cum este acesta descris la articolul 3 alineatul (1) din aceasta. Reclamanta din acțiunea principală nu ar fi efectuat nicio demonstrație cu privire la faptul că ar fi suportat un inconvenient concret în temeiul unei apartenențe la o rasă sau etnice într-un domeniu care intră în domeniul de aplicare material al Directivei 2000/43.

38 În schimb, reclamantii din acțiunea principală subliniază că domeniul de aplicare al Directivei 2000/43 este foarte vast și înglobează o mare parte din domeniile vieții sociale. Astfel, este necesar să prezinte un act de identitate și diverse tipuri de documente, atestate sau diplome pentru a putea beneficia de anumite drepturi prevăzute de această directivă, pentru a avea posibilitatea de a utiliza bunuri și servicii și de a furniza public bunuri și servicii reglementate la articolul 3 alineatul (1) din aceasta.

39 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că Directiva 2000/43 are drept scop, conform articolului 1 din aceasta, de a stabili un cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau originii etnice în vederea punerii în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament.

- 40 Potrivit considerentului (16) al acestei directive, este important ca toate persoanele fizice să fie protejate împotriva discriminării pe baza rasei sau originii etnice.
- 41 În ceea ce privește domeniul de aplicare material al Directivei 2000/43, din considerentul (12) al acesteia reiese că, în vederea dezvoltării unor societăți democratice și tolerante care să permită participarea tuturor persoanelor, fără deosebire de rasă sau origine etnică, acțiunile specifice privind discriminarea bazată pe rasă sau origine etnică trebuie să depășească accesul la activități desfășurate ca angajat sau ca persoană independentă și să acopere domenii precum cele enumerate la articolul 3 alineatul (1) din această directivă.
- 42 Această din urmă dispoziție prevede că, în limitele competențelor conferite Comunității, devenită între timp Uniunea Europeană, prezenta directivă se aplică tuturor persoanelor, atât din sectorul public, cât și din cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea ce privește domeniile enumerate în mod exhaustiv în această dispoziție și reproduse la punctul 6 din prezenta hotărâre.
- 43 Trebuie să se sublinieze în aceste împrejurări că, având în vedere scopul Directivei 2000/43 și natura drepturilor pe care aceasta urmărește să le protejeze, precum și faptul că această directivă nu este decât expresia, în domeniul avut în vedere, a principiului egalității care este unul dintre principiile generale ale dreptului Uniunii, recunoscut la articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, domeniul de aplicare al directivei menționate nu poate fi definit în mod restrictiv.
- 44 Nu rezultă totuși că o reglementare națională privind transcrierea numelor de familie și a prenumelor în actele de stare civilă trebuie să fie considerată ca intrând în domeniul de aplicare al Directivei 2000/43.

- 45 Deși este adevărat că articolul 3 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2000/43 se referă, în mod general, la accesul la bunuri și servicii, precum și la furnizarea acestora, la dispoziția publicului, nu se poate considera, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 58 din concluzii, că o astfel de reglementare națională intră sub incidența noțiunii „serviciu” în sensul acestei dispoziții.
- 46 Pe de altă parte, trebuie să se amintească faptul că lucrările pregătitoare referitoare la Directiva 2000/43, care a fost adoptată de Consiliul Uniunii Europene, hotărând în unanimitate, conform articolului 13 CE, menționează că Consiliul nu a dorit să ia în considerare o propunere de modificare a Parlamentului European, potrivit căreia „exercitarea funcțiilor sale de orice organism sau autoritate publică, inclusiv menținerea ordinii, controlul imigrației și sistemul juridic și penal”, ar fi incluse în lista activităților enumerate la articolul 3 alineatul (1) din această directivă și care intră, din acest motiv, în domeniul de aplicare al acesteia din urmă.
- 47 În consecință, deși, după cum rezultă din cuprinsul punctului 43 din prezenta hotărâre, domeniul de aplicare al Directivei 2000/43, astfel cum este definit la articolul 3 alineatul (1) din aceasta, nu trebuie interpretat în mod restrictiv, acesta nu acoperă o reglementare națională precum cea în discuție în acțiunea principală privind transcrierea numelor de familie și a prenumelor în actele de stare civilă.
- 48 În aceste condiții, trebuie să se constate că o reglementare națională care prevede că numele de familie și prenumele unei persoane pot fi transcrise în actele de stare civilă din acest stat numai sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale privește o situație care nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2000/43.

Cu privire la a treia și la a patra întrebare

- 49 Prin intermediul acestor întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 18 TFUE și 21 TFUE se opun ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în temeiul unei reglementări naționale care prevede că numele de familie și prenumele unei persoane pot fi transcrise în actele de stare civilă din acest stat numai sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale, să modifice transcrierea numelui de familie și a prenumelui unei persoane, astfel încât acestea să trebuiască să fie transcrise numai prin folosirea caracterelor limbii naționale, fără semnele diacritice, ligaturile sau orice alte modificări aduse literelor alfabetului latin care se folosesc în alte limbi.
- 50 Aceste întrebări vizează trei elemente distincte ale acțiunii principale:
- cererea reclamantei din acțiunea principală având ca obiect transcrierea numelui său anterior căsătoriei și a prenumelui său în certificatele sale de naștere și de căsătorie sub o formă care să respecte normele de grafie poloneze, aceasta implicând folosirea semnelor diacritice folosite de această din urmă limbă;
 - cererile reclamantilor din acțiunea principală având ca obiect transcrierea numelui de familie al reclamantului din acțiunea principală, adăugat la numele anterior căsătoriei al reclamantei din acțiunea principală și care figurează în certificatul de căsătorie, sub o formă care să respecte normele de grafie poloneze și
 - cererea reclamantului din acțiunea principală având ca obiect transcrierea prenumelor sale în certificatul menționat sub o formă care să respecte normele de grafie poloneze.

Observații introductive cu privire la dispozițiile dreptului Uniunii aplicabile

- 51 Cu titlu introductiv, trebuie să se examineze dacă, spre deosebire de ceea ce susțin în special guvernele lituanian și ceh, situația reclamantei din acțiunea principală, în privința documentelor de stare civilă eliberate de autoritățile competente lituaniene, care fac obiectul acțiunii principale, intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii și, în special, al dispozițiilor tratatului cu privire la cetățenia Uniunii.
- 52 În ceea ce privește certificatul de naștere, guvernul lituanian subliniază în special că este vorba despre un act de stare civilă eliberat pentru prima dată la 14 iunie 1977, și anume înainte de aderarea Republicii Lituania la Uniune. În plus, ar fi vorba despre un act eliberat unui resortisant lituanian de autoritățile competente ale acestui stat membru. Situația reclamantei din acțiunea principală în privința certificatului său de naștere ar constitui, așadar, o situație pur internă. În consecință, cererea de modificare a acestui certificat formulată de reclamanta din acțiunea principală nu ar intra, nici *ratione temporis*, nici *ratione materiæ*, în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii și, în special, al dispozițiilor cu privire la cetățenia Uniunii.
- 53 În ceea ce privește aplicarea *ratione temporis* în speță a acestor din urmă dispoziții, trebuie să se sublinieze că acțiunea principală nu privește recunoașterea unor drepturi care își au originea în dreptul Uniunii prezumate a fi dobândite înainte de aderarea Republicii Lituania și intrarea în vigoare în privința acestora a dispozițiilor cu privire la cetățenia Uniunii. Această cauză privește un pretins tratament discriminatoriu actual sau o pretinsă restricție actuală în privința unui cetățean al Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2002, D’Hoop, C-224/98, Rec., p. I-6191, punctul 24).
- 54 Astfel, reclamanta din acțiunea principală nu solicită modificarea cu efecte retroactive a certificatului său de naștere, ci, în vederea facilitării liberei sale circulații în calitate de cetățean al Uniunii – reclamanta din acțiunea principală, ca urmare a căsătoriei sale cu un resortisant polonez, stabilindu-și reședința în Belgia, unde a dat

naștere fiului său, care are dublă cetățenie, lituaniană și poloneză –, eliberarea de către autoritățile competente lituaniene a unui certificat de naștere în care numele său anterior căsătoriei și prenumele său ar fi transcrise sub o formă care să respecte normele de grafie poloneze.

- 55 Curtea a subliniat deja că prevederile privind cetățenia Uniunii sunt aplicabile de la intrarea lor în vigoare. Este necesar, prin urmare, să se considere că acestea trebuie să fie aplicate efectelor actuale ale situațiilor apărute anterior (Hotărârea D’Hoop, citată anterior, punctul 25).
- 56 Rezultă că discriminarea sau restricția pretinsă de reclamanta din acțiunea principală cu privire la refuzul de a modifica transcrierea numelui său anterior căsătoriei și a prenumelui său în certificatul de naștere poate, în principiu, să fie apreciată în lumina dispozițiilor articolelor 18 TFUE și 21 TFUE.
- 57 Problema aplicării *ratione temporis* a dispozițiilor privind cetățenia Uniunii nu se pune în ceea ce privește cererea de modificare a certificatului de căsătorie al reclamantilor din acțiunea principală, eliberat la 7 iulie 2007.
- 58 În ceea ce privește aspectul dacă cererea de modificare a certificatelor de naștere și de căsătorie ale reclamantei din acțiunea principală corespunde unei situații pur interne care nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, din moment ce sunt în discuție acte de stare civilă care îi sunt eliberate de autoritățile competente ale statului său membru de origine, trebuie să se sublinieze că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 54 din prezenta hotărâre, reclamanta din acțiunea principală, care a exercitat dreptul de liberă circulație și de ședere care îi este conferit în mod direct de articolul 21 TFUE, dorește ca aceste certificate să fie modificate pentru a-i facilita exercitarea dreptului menționat. Aceasta își întemeiază cererea, printre altele, pe articolul 21 TFUE subliniind inconvenientele cauzate de faptul că, în exercitarea

drepturilor conferite de aceste dispoziții, ea trebuie să utilizeze documente de stare civilă în care numele său de familie și prenumele său nu apar în forma poloneză și nu reflectă, din acest motiv, natura relației sale cu reclamantul din acțiunea principală, nici chiar cu fiul său.

- 59 În această privință, trebuie amintit că articolul 20 TFUE conferă oricărei persoane care are cetățenia unui stat membru statutul de cetățean al Uniunii (a se vedea în special Hotărârea D’Hoop, citată anterior, punctul 27, și Hotărârea din 8 martie 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, Rep., p. I-1177, punctul 40). Reclamanta din acțiunea principală, care deține cetățenia unui stat membru al Uniunii, beneficiază de acest statut.
- 60 Recunoscând importanța pe care o acordă dreptul primar statutului de cetățean al Uniunii, Curtea a arătat în repetate rânduri că acest statut are vocația de a fi statutul fundamental al resortisanților statelor membre (a se vedea Hotărârea din 17 septembrie 2002, Baumbast și R, C-413/99, Rec., p. I-7091, punctul 82, Hotărârea din 2 martie 2010, Rottmann, C-135/08, Rep., p. I-1449, punctele 43 și 56, precum și Hotărârea Ruiz Zambrano, citată anterior, punctul 41).
- 61 Acest statut le permite aceloră dintre resortisanți care se găsesc în aceeași situație ca, independent de cetățenie și sub rezerva excepțiilor expres prevăzute în această privință, să obțină, în domeniul de aplicare *ratione materiæ* al tratatului, același tratament juridic (a se vedea în special Hotărârea din 20 septembrie 2001, Grzelczyk, C-184/99, Rec., p. I-6193, punctul 31).
- 62 Printre situațiile care intră în domeniul de aplicare *ratione materiæ* al dreptului Uniunii figurează cele referitoare la exercitarea libertăților fundamentale garantate prin tratat, în special cele care se referă la libertatea de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre, astfel cum este recunoscută la articolul 21 TFUE (a se vedea Hotărârile citate anterior Grzelczyk, punctul 33, și D’Hoop, punctul 29).

- 63 Deși, în stadiul actual al dreptului Uniunii, normele care reglementează transcrierea în actele de stare civilă a numelui de familie și a prenumelui unei persoane intră în competența statelor membre, acestea trebuie totuși, în exercitarea acestei competențe, să respecte dreptul Uniunii și, în special, dispozițiile tratatului referitoare la libertatea recunoscută oricărui cetățean al Uniunii de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 octombrie 2003, Garcia Avello, C-148/02, Rec., p. I-11613, punctele 25 și 26, Hotărârea din 14 octombrie 2008, Grunkin și Paul, C-353/06, Rep., p. I-7639, punctul 16, precum și Hotărârea din 22 decembrie 2010, Sayn-Wittgenstein, C-208/09, Rep., p. I-13693, punctele 38 și 39).
- 64 În acțiunea principală, nu se contestă că ambii reclamânți din acțiunea principală, în calitatea lor de cetățeni ai Uniunii, au exercitat libertatea de circulație și de ședere în alte state membre decât statele lor membre de origine.
- 65 Întrucât articolul 21 TFUE cuprinde nu numai dreptul de circulație și de ședere liberă pe teritoriul statelor membre, ci și, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 61 și 62 din prezenta hotărâre și astfel cum a arătat Comisia în observațiile prezentate, o interdicție a oricărei discriminări exercitate pe motiv de cetățenie, refuzul autorităților statului membru de a modifica actele de stare civilă în împrejurări precum cele din acțiunea principală trebuie analizat din punctul de vedere al acestei dispoziții.

Cu privire la existența unei restricții privind libera circulație

- 66 Trebuie arătat, cu titlu introductiv, că prenumele și numele de familie ale unei persoane sunt un element constitutiv al identității sale și al vieții sale private, a căror protecție este consacrată la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și la articolul 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului

și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950. Deși articolul 8 din convenție nu se referă în mod explicit la acest lucru, prenumele și numele de familie ale unei persoane au legătură cu viața sa privată și de familie din moment ce acesta reprezintă un mod de identificare a persoanei și o legătură cu o anumită familie (a se vedea printre altele Hotărârea Sayn-Wittgenstein, citată anterior, punctul 52 și jurisprudența citată).

67 În măsura în care unui cetățean al Uniunii trebuie să i se recunoască în toate statele membre același tratament juridic precum cel care este acordat resortisanților acestor state membre care se află în aceeași situație, ar fi incompatibil cu dreptul de liberă circulație ca acestuia să îi poată fi aplicat, în statul membru al cărui resortisant este, un tratament mai puțin favorabil decât cel de care ar beneficia dacă nu ar fi exercitat facilitățile acordate de tratat în materie de circulație (Hotărârea D’Hoop, citată anterior, punctul 30).

68 Astfel, Curtea a subliniat deja că o reglementare națională care dezavantajează anumiți resortisanți naționali pentru simplul motiv că și-au exercitat libertatea de circulație și de ședere într-un alt stat membru constituie o restricție privind libertățile recunoscute la articolul 21 alineatul (1) TFUE oricărui cetățean al Uniunii (a se vedea printre altele Hotărârile citate anterior Grunkin și Paul, punctul 21, precum și Sayn-Wittgenstein, punctul 53).

69 În ceea ce privește, în primul rând, cererea reclamantei din acțiunea principală de modificare a prenumelui și a numelui său de familie anterior căsătoriei în certificatele de naștere și de căsătorie eliberate de serviciul de stare civilă din Vilnius, trebuie să se sublinieze că, atunci când un cetățean al Uniunii se deplasează într-un alt stat membru și se căsătorește ulterior cu un resortisant al acestui alt stat, faptul că numele de familie al acestui cetățean, purtat anterior căsătoriei, și prenumele acestuia pot fi modificate și transcrise în actele de stare civilă din statul membru de origine a acestuia din urmă numai cu caracterle limbii acestui din urmă stat membru nu poate constitui un tratament mai puțin favorabil decât cel de care beneficiază înainte de a exercita facilitățile acordate de tratat în materie de liberă circulație a persoanelor.

- 70 Prin urmare, lipsa unui astfel de drept nu poate descuraja cetățeanul Uniunii de la exercitarea drepturilor de circulație recunoscute la articolul 21 TFUE și, în această măsură, nu constituie o restricție. Astfel, în toate documentele care i-au fost eliberate reclamantei din acțiunea principală de autoritățile competente lituaniene și care fac obiectul acțiunii principale, prenumele și numele de familie anterior căsătoriei înregistrate la naștere sunt transcrise în mod uniform, astfel încât nu există o restricție privind exercitarea drepturilor menționate.
- 71 Rezultă că articolul 21 TFUE nu se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în temeiul unei reglementări naționale care prevede că numele de familie și prenumele unei persoane pot fi transcrise în actele de stare civilă din acest stat numai sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale, să modifice numele de familie al unuia dintre resortisanții săi purtat anterior căsătoriei și prenumele acestuia, atunci când au fost înregistrate la naștere conform reglementării menționate.
- 72 În ceea ce privește, în al doilea rând, cererile de modificare ale reclamanților din acțiunea principală privind adăugarea în certificatul de căsătorie a numelui de familie al soțului la numele de familie anterior căsătoriei al reclamantei din acțiunea principală, trebuie amintit că această adăugare a fost efectuată la cererea expresă a reclamanților din acțiunea principală, conform reglementării lituaniene în vigoare.
- 73 Numeroase acțiuni ale vieții cotidiene, atât în domeniul public, cât și în cel privat, impun facerea dovezii propriei identități și, de altfel, în privința unei familii, a dovezii naturii legăturilor de familie existente între diferiții membri ai acesteia. Astfel, un cuplu de cetățeni ai Uniunii precum cel în discuție în acțiunea principală, care locuiesc și lucrează în alt stat membru decât statele lor membre de origine, trebuie, conform dispozițiilor Directivei 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE,

72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO L 158, p. 77, rectificări în JO 2004, L 229, p. 35, L 197, p. 34, precum și în JO 2007, L 204, p. 28, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56), să fie în măsură să dovedească relația care există între ei.

- 74 Desigur, modurile diferite de ortografiere a prenumelui și a numelui de familie anterior căsătoriei al reclamantei din acțiunea principală în documentele de stare civilă eliberate de autoritățile lituaniene și poloneze rezultă dintr-o alegere deliberată din partea sa și nu constituie, ca atare, o restricție privind dreptul său de liberă circulație și de ședere. Cu toate acestea, nu se poate exclude că împrejurarea că, în certificatul de căsătorie, numele de familie al soțului său este adăugat la numele său de familie anterior căsătoriei într-o formă care nu corespunde numelui de familie al acestuia, astfel cum este înregistrat în statul membru de origine a acestuia, nici, de altfel, astfel cum este transcris, pentru reclamantul din acțiunea principală, în același certificat de căsătorie, ar putea fi de natură să provoace inconveniente persoanelor interesate.
- 75 Astfel, asemenea inconveniente ar putea lua naștere din divergența de transcriere a aceluiași nume de familie aplicat în cazul a două persoane din același cuplu (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Garcia Avello, punctul 36, precum și Sayn-Wittgenstein, punctele 55 și 66).
- 76 Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței Curții, pentru a constitui o restricție privind libertățile recunoscute la articolul 21 TFUE, refuzul de modificare a numelui de familie comun reclamantilor din acțiunea principală în temeiul reglementării naționale în cauză trebuie să fie de natură să provoace persoanelor interesate „inconveniente majore” de ordin administrativ, profesional și privat (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Garcia Avello, punctul 36, Grunkin și Paul, punctele 23-28, precum și Sayn-Wittgenstein, punctele 67, 69 și 70).

- 77 Prin urmare, revine instanței de trimitere să determine dacă există un risc concret pentru o familie precum cea a reclamanților din acțiunea principală, din cauza refuzului autorităților competente de a transforma, în grafia numelui de familie al unuia dintre membrii acestei familii, litera „V” în „W”, de a trebui să elimine îndoielile privind identitatea lor, precum și autenticitatea documentelor prezentate. Dacă, în împrejurările acțiunii principale, refuzul menționat implică posibilitatea ca veridicitatea datelor pe care aceste documente le conțin să fie pusă în discuție și să existe îndoieli cu privire la identitatea acestei familii și la relația care există între membrii săi, aceasta ar putea avea consecințe importante în ceea ce privește, printre altele, exercitarea dreptului de ședere conferit în mod direct de articolul 21 TFUE (a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârile citate anterior Garcia Avello, punctul 36, și Sayn-Wittgenstein, punctele 55 și 66-70).
- 78 În consecință, revine instanței de trimitere să determine dacă refuzul autorităților competente ale unui stat membru de a modifica, în temeiul reglementării naționale, certificatul de căsătorie al unui cuplu de cetățeni ai Uniunii, astfel încât numele de familie comun celor doi soți să fie transcris, pe de o parte, în mod uniform și, pe de altă parte, într-o formă fidelă normelor de grafie ale statului membru de origine a soțului al cărui nume de familie este în discuție este de natură să provoace persoanelor interesate inconveniente majore de ordin administrativ, profesional și privat. Dacă aceasta este situația, este vorba de o restricție privind libertățile recunoscute la articolul 21 TFUE oricărui cetățean al Uniunii.
- 79 În ceea ce privește, în al treilea rând, cererea reclamantului din acțiunea principală având ca obiect transcrierea prenumelor sale în certificatul de căsătorie eliberat de serviciul de stare civilă din Vilnius sub o formă care să respecte normele de grafie poloneze, și anume „Łukasz Paweł”, trebuie să se amintească faptul că aceste prenume au fost transcrise în certificatul de căsătorie sub forma „Lukasz Paweł”. Divergența dintre transcrierile menționate mai sus ar consta în omiterea semnelor diacritice nefolosite în limba lituaniană.

80 În această privință, reclamantul din acțiunea principală și guvernul polonez susțin că orice modificare de către autoritățile unui stat membru a ortografiei originale a prenumelui sau a numelui de familie al unei persoane care figurează în actele de stare civilă eliberate de autoritățile statului membru de origine a acesteia poate avea consecințe prejudiciabile, indiferent dacă modificarea constă într-o nouă transcriere a prenumelui și/sau a numelui de familie în cauză sau rezultă numai din eliminarea semnelor diacritice ale acestora. Pronunțarea prenumelui și/sau a numelui de familie ar putea fi astfel afectată, după cum și eliminarea unui semn diacritic ar putea, în anumite cazuri, să creeze un alt nume.

81 Cu toate acestea, astfel cum a susținut avocatul general la punctul 96 din concluzii, semnele diacritice sunt omise adeseori în numeroase acțiuni din viața cotidiană pentru motive de ordin tehnic, precum cele legate în special de constrângerile obiective inerente anumitor sisteme informatice. În plus, pentru o persoană care nu stăpânește o limbă străină, semnificația semnelor diacritice este adeseori necunoscută, iar aceasta nici nu le remarcă. Așadar, este puțin probabil ca omiterea unor astfel de semne să poată provoca prin ea însăși inconveniente reale și majore persoanei interesate în sensul jurisprudenței citate la punctul 76 din prezenta hotărâre de natură să provoace îndoieli cu privire la identitatea, precum și la autenticitatea documentelor prezentate de aceasta sau cu privire la veridicitatea informațiilor conținute în acestea.

82 Prin urmare, refuzul autorităților competente ale unui stat membru, în temeiul reglementării naționale aplicabile, de a modifica certificatul de căsătorie al unui cetățean al Uniunii resortisant al unui alt stat membru, pentru ca prenumele cetățeanului menționat să fie transcrise în acest certificat cu semne diacritice, astfel cum au fost transcrise în actele de stare civilă eliberate de statul său membru de origine, și sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale a acestui din urmă stat nu constituie, într-o situație precum cea din acțiunea principală, o restricție privind libertățile recunoscute la articolul 21 TFUE oricărui cetățean al Uniunii.

Cu privire la existența unei justificări a unei restricții privind libertatea de circulație și de ședere a cetățenilor Uniunii

- 83 În ipoteza în care instanța de trimitere concluzionează că refuzul de a modifica numele de familie comun reclamantilor din acțiunile principale constituie o restricție privind articolul 21 TFUE, trebuie amintit că, în conformitate cu o jurisprudență constantă, o restricție privind libera circulație a persoanelor nu poate fi justificată decât dacă se întemeiază pe considerații obiective și este proporțională cu obiectivul legitim urmărit de dreptul național (a se vedea printre altele Hotărârile citate anterior Grunkin și Paul, punctul 29, precum și Sayn-Wittgenstein, punctul 81).
- 84 În opinia mai multora dintre guvernele care au prezentat observații Curții, este legitim ca un stat membru să asigure protecția limbii oficiale naționale în vederea apărării unității naționale și a menținerii coeziunii sociale. Guvernul lituanian subliniază, în special, că limba lituaniană constituie o valoare constituțională care protejează identitatea națională, contribuie la integrarea cetățenilor, asigură exprimarea suveranității naționale, indivizibilitatea statului, precum și buna funcționare a serviciilor statului și a colectivităților teritoriale.
- 85 În această privință, trebuie să se sublinieze că dispozițiile dreptului Uniunii nu se opun adoptării unei politici care vizează apărarea și promovarea limbii unui stat membru, care este totodată limba națională și prima limbă oficială (a se vedea Hotărârea din 28 noiembrie 1989, Groener, C-379/87, Rec., p. 3967, punctul 19).
- 86 Astfel, potrivit articolului 3 alineatul (3) al patrulea paragraf TUE, precum și articolului 22 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Uniunea respectă bogăția diversității sale culturale și lingvistice. Conform articolului 4 alineatul (2) TUE, Uniunea respectă de asemenea identitatea națională a statelor sale membre din care face parte de asemenea protecția limbii oficiale naționale a statului.

- 87 Rezultă că obiectivul urmărit de o reglementare națională precum cea din acțiunea principală, care vizează protejarea limbii oficiale naționale prin impunerea normelor de grafie prevăzute de această limbă, constituie, în principiu, un obiectiv legitim care poate justifica restricții privind drepturile de liberă circulație și de ședere prevăzute la articolul 21 TFUE și poate fi luat în considerare în cadrul evaluării comparative a intereselor legitime cu drepturile menționate recunoscute de dreptul Uniunii.
- 88 Cu toate acestea, măsurile care restrâng o libertate fundamentală precum cea prevăzută la articolul 21 TFUE nu pot fi justificate prin considerații obiective decât dacă sunt necesare pentru protecția intereselor pe care urmăresc să le garanteze și numai în măsura în care aceste obiective nu pot fi atinse prin măsuri mai puțin restrictive (a se vedea Hotărârea Sayn-Wittgenstein, citată anterior, punctul 90 și jurisprudența citată).
- 89 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 66 din prezenta hotărâre, numele de familie al unei persoane este un element constitutiv al identității sale și al vieții sale private, a căror protecție este consacrată la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și la articolul 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
- 90 În plus, în cadrul dreptului Uniunii, a fost recunoscută importanța asigurării protecției vieții de familie a cetățenilor Uniunii în vederea eliminării obstacolelor în calea exercitării libertăților fundamentale garantate prin tratat (a se vedea Hotărârea din 29 aprilie 2004, Orfanopoulos și Oliveri, C-482/01 și C-493/01, Rec., p. I-5257, punctul 98).
- 91 Dacă se dovedește că refuzul de modificare a numelui de familie comun cuplului de cetățeni ai Uniunii în cauză în acțiunea principală provoacă inconveniente majore de ordin administrativ, profesional și privat în privința lor și/sau a familiei acestora, va reveni instanței de trimitere să determine dacă un astfel de refuz respectă un just echilibru între interesele în cauză, și anume, pe de o parte, dreptul reclamanților din

acțiunea principală la respectarea vieții lor private și de familie, precum și, pe de altă parte, protecția legitimă de către statul membru în cauză a limbii sale oficiale naționale și a tradițiilor sale.

- 92 În ceea ce privește transformarea, în certificatul de căsătorie, a numelui de familie polonez „Wardyn” în „Vardyn”, caracterul disproporționat al refuzului serviciului de stare civilă din Vilnius de a accepta cererile de modificare introduse de reclamantii din acțiunea principală în această privință ar putea eventual reieși din faptul că acest serviciu a transcris numele respectiv, în privința reclamantului din acțiunea principală, în același certificat cu respectarea normelor de grafie poloneze respective.
- 93 Pe de altă parte, trebuie să se constate că, potrivit informațiilor furnizate Curții, numele de familie ale resortisanților celorlalte state membre pot, în Lituania, să fie transcrise folosind litere ale alfabetului latin care nu există în alfabetul lituanian. De altfel, împrejurarea că, în certificatul de căsătorie, numele de familie al reclamantului din acțiunea principală începe cu litera „W”, care nu există în alfabetul lituanian, constituie dovada în acest sens.
- 94 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia și la a patra întrebare adresate că articolul 21 TFUE trebuie interpretat în sensul că:
- nu se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în temeiul unei reglementări naționale care prevede că numele de familie și prenumele unei persoane pot fi transcrise în actele de stare civilă din acest stat numai sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale, să modifice, în certificatele de naștere și de căsătorie ale unuia dintre resortisanții săi, numele de familie și prenumele acestuia, potrivit normelor de grafie ale unui alt stat membru;

- nu se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în împrejurări precum cele în cauză în acțiunea principală și în temeiul aceleiași reglementări, să modifice numele de familie comun unui cuplu căsătorit de cetățeni ai Uniunii, astfel cum figurează acesta în actele de stare civilă eliberate de statul membru de origine a unuia dintre acești cetățeni, sub o formă care să respecte normele de grafie ale acestui din urmă stat, cu condiția ca acest refuz să nu provoace cetățenilor Uniunii menționați inconveniente majore de ordin administrativ, profesional și privat, ceea ce revine instanței de trimitere să determine. Dacă situația se dovedește a fi astfel, revine de asemenea acestei instanțe să verifice dacă refuzul de modificare este necesar protecției intereselor pe care reglementarea națională urmărește să le garanteze și este proporțional cu obiectivul legitim urmărit;

- nu se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în împrejurări precum cele în cauză în acțiunea principală și în temeiul aceleiași reglementări, să modifice certificatul de căsătorie al unui cetățean al Uniunii resortisant al unui alt stat membru, pentru ca prenumele cetățeanului menționat să fie transcrise în acest certificat cu semne diacritice, astfel cum au fost transcrise în actele de stare civilă eliberate de statul său membru de origine și sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale a acestui din urmă stat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

⁹⁵ Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

1) O reglementare națională care prevede că numele de familie și prenumele unei persoane pot fi transcrise în actele de stare civilă din acest stat numai sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale privește o situație care nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică.

2) Articolul 21 TFUE trebuie interpretat în sensul că:

- nu se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în temeiul unei reglementări naționale care prevede că numele de familie și prenumele unei persoane pot fi transcrise în actele de stare civilă din acest stat numai sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale, să modifice, în certificatele de naștere și de căsătorie ale unuia dintre resortisanții săi, numele de familie și prenumele acestuia, potrivit normelor de grafie ale unui alt stat membru;

- nu se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în împrejurări precum cele în cauză în acțiunea principală și în temeiul aceleiași reglementări, să modifice numele de familie comun unui cuplu căsătorit de cetățeni ai Uniunii, astfel cum figurează acesta în actele de stare civilă eliberate de statul membru de origine a unuia dintre acești cetățeni, sub o formă care să respecte normele de grafie ale acestui din urmă stat, cu condiția ca acest refuz să nu provoace cetățenilor Uniunii menționați inconveniente majore de ordin administrativ, profesional și privat, ceea ce revine instanței de trimitere să determine. Dacă situația

se dovedește a fi astfel, revine de asemenea acestei instanțe să verifice dacă refuzul de modificare este necesar protecției intereselor pe care reglementarea națională urmărește să le garanteze și este proporțional cu obiectivul legitim urmărit;

- **nu se opune ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze, în împrejurări precum cele în cauză în acțiunea principală și în temeiul aceleiași reglementări, să modifice certificatul de căsătorie al unui cetățean al Uniunii resortisant al unui alt stat membru, pentru ca prenumele cetățeanului menționat să fie transcrise în acest certificat cu semne diacritice, astfel cum au fost transcrise în actele de stare civilă eliberate de statul său membru de origine și sub o formă care să respecte normele de grafie ale limbii oficiale naționale a acestui din urmă stat.**

Semnături